

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

SOCIOLOGIA ELITELOR. ABORDĂRI CLASICE ȘI CONTEMPORANE.
INSTITUTUL EUROPEAN, IAȘI, 2023. CIPRIAN IFTIMOAEI

Daniel ȘANDRU

Sociologie Românească, 2025, vol. 23, Issue 2, pp. 279-282

<https://doi.org/10.33788/sr.23.2.19>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy
and
Romanian Sociology Association

***SOCIOLOGIA ELITELOR. ABORDĂRI
CLASICE ȘI CONTEMPORANE.***
INSTITUTUL EUROPEAN, IAȘI, 2023.
CIPRIAN IFTIMOAEI

Daniel ȘANDRU¹

Abstract

The volume *Sociologia elitelor. Abordări clasice și contemporane* (*The Sociology of Elites. Classical and Contemporary Approaches*) fits into a relatively recent series of studies within the Romanian social sciences dedicated to examining elites in the context of transition, democratic consolidation, and good governance. The author brings together both classical and contemporary approaches to the study of elites, organizing them into four major schools of sociopolitical thought: the classical sociology of elites, the radical (critical) sociology of elites, elite pluralism, and democratic elitism. Ciprian Iftimoaei's work makes an important contribution not only by systematizing elitist theories but also by integrating them into a coherent sociological framework applied to the Romanian post-communist context. The author succeeds in creating a dialogue between Western paradigms of elite studies and the Romanian sociological tradition, building a bridge between theoretical reflection and empirical analysis of contemporary political elites. Moreover, his approach is distinguished by the ability to operationalize key concepts such as power, domination, circulation, and elite consensus, thus providing a sociological model that can also be applied to other areas of political analysis. Conceptual rigor, balance between description and interpretation, and the combined use of qualitative and quantitative methods make this volume a methodological benchmark for elite research in Romania.

Keywords: elite, political elites, governmental elites, democratic consolidation, good governance.

¹ Facultatea de Drept, Economie, Științe Politice și Administrative, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, România. E-mail: danielsandru2016@gmail.com.

Volumul *Sociologia elitelor. Abordări clasice și contemporane* se înscrie într-o serie de preocupări relativ recente în spațiul științelor sociale din România dedicate studiului elitelor în cadrul proceselor de tranziție, consolidare democratică și bună guvernare. Autorul reunește abordările clasice și contemporane ale fenomenului elitar pe care le grupează în patru mari școli de gândire sociopolitică: sociologia clasică a elitelor, sociologia radicală (critică) a elitelor, pluralismul elitar și elitismul democratic.

Urmărind evoluția rolului elitelor în societate, Ciprian Iftimoaei distinge două perspective de cercetare: perspectiva monistă îmbrățișată de reprezentanții sociologiei clasice și radicale *versus* perspectiva pluralistă însușită de elitismul pluralist și elitismul democratic. Raportarea teoreticienilor elitelor la democrație este surprinsă ca proces aflat în evoluție de la atitudinea pesimistă, critică a sociologilor clasici, sceptici privind posibilitățile concrete de funcționare a democrației, la atitudinea optimistă, constructivă a pluralismului elitar.

Autorul își începe analiza prin clarificarea etimologiei termenului „elită” și a noțiunilor conexe, după care prezintă contribuțiile principalilor precursori ai elitismului în istoria gândirii politice – de la Platon și Aristotel, la Machiavelli, gânditorii moderni și Nietzsche. Cercetarea teoretică este continuată cu o analiză minuțioasă a tradițiilor elitismului clasic, pornind de la lucrările fondatorilor sociologiei V. Pareto, G. Mosca, R. Michels și M. Weber. Prin lectura critică a acestor contribuții teoretice, autorul arată cum conceptul de elită se constituie ca element indispensabil pentru înțelegerea dinamicii puterii și a inevitabilei dominații a unei minorități asupra majorității.

În continuare, sunt examinate contribuțiile sociologiei americane a elitelor, ilustrate prin lucrările lui Th. Veblen, C. Wright Mills și W.G. Domhoff, care repun în discuție raportul dintre elite și mase dintr-o perspectivă critică a realităților sociale și economice din America acelei perioade. Spre deosebire de sociologii clasici ai elitelor care erau sceptici cu privire la posibilitățile practice ale democrației din vremea lor, sociologii americani menționați creditează democrația participativă cu șanse de înfăptuire odată cu implicarea maselor în viața socială și politică. Un alt pas important îl constituie analiza pluralismului elitar, care pune accentul pe competiția dintre mai multe elite și pe reconcilierea dintre elitism și democrație. În cele din urmă, autorul valorifică teoriile elitismului democratic, apelând la contribuțiile lui J. Higley, M. Dogan, H. Best și ale altor autori care propun un model al competiției și colaborării dintre elite ca fundament pentru consolidarea regimurilor democratice. În viziunea elitismului democratic, elitele politice joacă rolul de gardieni ai democrației.

Această trecere în revistă a marilor școli de gândire elitară nu este doar un exercițiu de erudiție, ci servește la conturarea unui cadru analitic complex și actual, care face legătura între dezbaterile clasice și provocările societății contemporane în ceea ce privește relația dintre elite și mase. Un element de originalitate constă în felul în care autorul reușește să plaseze în dialog aceste abordări clasice și

contemporane cu contribuțiile românești la sociologia elitelor. Eminescu și concepția sa despre „pătura superpusă”, teoriile sociologilor interbelici precum D. Gusti, C. Rădulescu-Motru, Ș. Zeletin și M. Manoilescu, T. Brăilean, V. Bărbat, dar și cercetările contemporane semnate de sociologi și politologi români sunt valorificate și recontextualizate, demonstrând că spațiul academic românesc dispune de o tradiție proprie în studiul fenomenului elitar, care merită evidențiată în circuitul internațional al ideilor.

Partea a doua a cărții se distinge prin contribuția metodologică la cercetarea empirică a fenomenului elitar. Autorul realizează un inventar al metodelor de cercetare aplicabile studiului elitelor, de la metoda deductiv-istorică și cea pozițională, până la metoda reputațională, metoda decizională, precum și la abordările comparative și combinate. Această prezentare sistematică are valoare de îndrumător metodologic pentru cercetătorii interesați de abordarea empirică a elitele politice, economice sau culturale. Prin această contribuție, volumul se constituie într-o lucrare fundamentală nu doar prin conținutul său teoretic, ci și prin utilitatea metodologică.

Pornind de la teoriile sociologice și metodologia de cercetare propusă, autorul întreprinde o cercetare empirică asupra elitelor guvernamentale în România postcomunistă. Autorul investighează formarea, recrutarea, selecția și reproducerea elitelor guvernamentale. Studiul său acoperă atât canalele de acces la funcția de ministru și criteriile de promovare, cât și configurațiile elitelor guvernamentale, circulația și reproducerea acestora, precum și rolul jucat de elitele guvernamentale în buna guvernare și în consolidarea democrației. Analiza este completată de reflecții asupra problematicii conflictualității elitelor, instabilității politice, logicii funcționării coalițiilor guvernamentale, precum și asupra sociopatologiilor clasei politice românești. Aceste contribuții originale fac ca volumul să depășească nivelul unei sinteze și să devină o lucrare inovatoare în planul cercetării științifice. În plus, autorul oferă o perspectivă comparativă asupra elitelor postcomuniste din Europa Centrală și de Est, surprinzând asemănările și diferențele dintre traiectoriile țărilor din regiune.

Din analiza și interpretarea datelor rezultă că, după 1990, elitele guvernamentale din România au avut o compoziție eterogenă, fapt care a generat tensiuni și conflicte politice, cu efecte asupra economiei, bunăstării sociale și consolidării democrației. Cercetarea empirică mai arată că, în etapa tranziției democratice, selecția elitelor s-a bazat predominant pe criterii profesionale, însă ulterior au prevalat criteriile politice, precum pozițiile deținute în cadrul partidelor, rezultatele electorale sau algoritmi de repartizare în coalițiile guvernamentale. Nivelul de educație și profesiile membrilor guvernului au influențat calitatea guvernării, dar eficiența miniștrilor a depins și de alte variabile: experiența politică și administrativă anterioară, sprijinul politic de care au beneficiat, complexitatea portofoliului gestionat, natura problemelor de rezolvat, precum și presiunea mass-media și a opiniei publice raportată la prioritățile programelor de guvernare.

Lucrarea lui Ciprian Iftimoaei aduce o contribuție importantă nu doar prin sistematizarea teoriilor elitare, ci și prin integrarea acestora într-un demers sociologic coerent aplicat contextului românesc postcomunist. Autorul reușește să stabilească un dialog între paradigmele occidentale ale studiului elitelor și tradiția autohtonă a gândirii sociologice, realizând o punte între reflecția teoretică și analiza empirică a elitelor politice contemporane. De asemenea, demersul său se distinge prin capacitatea de a operaționaliza concepte precum puterea, dominația, circulația și consensul elitar, oferind astfel un model de analiză sociologică aplicabil și altor domenii ale politicului. Rigoarea conceptuală, echilibrul între descriere și interpretare, precum și utilizarea combinată a metodelor calitative și cantitative, transformă volumul într-un reper metodologic pentru cercetarea elitelor în România.

În contextul actual, marcat de erodarea încrederii publice în elitele politice și de proliferarea populismului și discursului instigator la ură, cartea sa are meritul de a restabili importanța unei abordări științifice și echilibrate a rolului elitelor în societate. Prin claritatea argumentării și prin fundamentul empiric solid, lucrarea confirmă maturizarea cercetării sociologice românești în domeniul studiilor asupra elitelor. Cartea are un caracter interdisciplinar evident, situându-se la intersecția dintre sociologie, politologie, istorie și filosofie, adresându-se unui public larg. Lucrarea se adresează studenților de la facultățile de sociologie, științe politice, istorie, filosofie, cercetătorilor, politicienilor, jurnaliștilor și tuturor cititorilor preocupați de cei care joacă un rol important în fundamentarea politicilor publice.

Primit: 19 noiembrie 2025 Acceptat: 19 noiembrie 2025